

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretpлата: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za
inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“
Dr V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: Krste Živković-ŠupukPretpлата šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu
Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju.
Oglašić se računaju po 16 para po petit retku; za više puta
po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku.
Plaća se sve unaprijed.

Nastić br. II.

Gjeverske, maja 1912.

U ono kritično doba, kad je radi aneksije Bosne i Hercegovine veleizdajnička hajka bila u punom jeku, banuo je nenadano u Gjeverske tadanji upravitelj Kotarskog Poglavarstva u Šibeniku, savjetnik Rešetara. I ako nevični posjetama visoke gospode, priznajemo, da nas je njegov dolazak, na prvi mah, razveselio. Bila je gladna godina, pa smo pomislili da se je poglaviti gospodin do nas potrudio za to, da na licu mjesta ispita nevolju našu i po mogućnosti ublaži je. Niko nije ni sanjao, da bi njegov dolazak mogao da bude i od same gladi grozniji. Poznajući njegovu pobožnost, nijesmo na to pomišljali ni onda, kad je zaželio da pogleda našu siromašnu crkvicu. Tek kad je počeo ispitivati ko je i odakle nabavio za crkvu jednu staru litiju, na kojoj je bio s jedne strane lik sv. Save, a s druge grb patrijaršije karlovačke — tek onda počeli su dosjetljiviji da i na gore pomišljaju. Sreća je htjela da je i kod gosp. Rešetara prevladjivalo uvjerenje, da naš grb nije bio onaj kraljevine Srbije, kao što je bilo denuncirano. Radi toga ograničio je svoju akciju na zapljenu litije, naredivši da se odmah otpošlje namjesništvu, koje je — ne našavši na njoj ništa antidinastična — predalo Pravoslavnoj Konsistoriji u Zadru.

Odmah po odlasku gosp. Rešetara znalo se je ko je denuncijant. Velimo znalo se je, ali ipak potrebno je bilo mučniti, jer nije bilo dokaza. Prepuštajući vremenu, tome starom poštenjačini, da ih ono samo sobom donese, obaviješteni počeli su da se klone i čuvaju čovjeka, na kojeg je sumnja pala.

Koliko je naš muk bio pametan, a sumnja opravdana, najbolje se je pokazalo u ponedjeljak, na 29. aprila o. g. — Toga dana pozvao je oružnički nadporučnik, gosp. Klemenc, u ovdješnju oružničku vojarnu nekoliko vijenijih osoba iz našega mjesta. Obzirom na mutno doba, u kojem živimo, i karakter sumnjivog čovjeka, pozvati posumnjali su da se i opet radi o kakovoj njegovoj denunciji. Njihova sumnja bila je u toliko pogrešna, što denuncijant sade denuncira onoga, kojemu je nazad tri godine njih denuncirao.

Ardalić Vladimir pok. Gaje iz Gjeverska, vijećnik i prisjednik općine skradinske, da se osveti poštovogji Velikonji za dosugjenu mu kaznu od šest nedjelja zatvora, upravio je na Oružničko Zemaljsko Zapovjedništvo u Zadru protiv istog tužbu, potpisanu sa pravim svojim imenom, a okićenu dugim nizom titula, koje mi iz obzira prama nekim kulturnim i patriotskim ustanovama ispuštamo. U toj tužbi kaže se, između ostalog, i ovo:

I. „Ja sam u vrijeme aneksije, kao veliki Austrijanac, prijavio poštovogji Velikonji, da se u gjeverskoj crkvi nalazi litija sa srpskim grbom Cara Dušana Silnoga, koja je ili darovata od Srbije ili tamo kupljena. Kao dobar Austrijanac, nijesam mogao da u našoj crkvi podnesem grb tuđe države, kao što ni u Beogradu nebi dozvolili da u njihovoj crkvi bude austrijski grb. — Takov grb nosila je i mlagarija na kapama i klanjala mu se kao svetinji. Samo od moje kuće nije ga niko nosio ni poštovao — a ima nas četiri brata i osam mladih muškića — jer smo svi dobri austrijanci i vijerni podanici Njegova Veličanstva.“

II. „U ono kritično doba, kad je prijetila opasnost, da će na jugu Monarhije, radi aneksije Bosne i Hercegovine, doći do rata između Srbije, Crne Gore i naše Monarhije, klatario se je noću po Bukovici srbijanski agent Šušnjarać, kupio novac i ljude za srbijansku vojsku, a protiv naše Monarhije. Niko to osim mene nije opazio, pa sam mu to i prijavio, te je taj agent bio prognat iz naše države.“

Oni, koji mogu da skinu komisarijat, ako u nama vide ovu trajnu resignaciju, ovaj nemar, morati će da promisle i reknu, da svaki narod ima onu vladu, koju i zaslužuje. U Banovini će ostaviti i nadalje komisarijat, a ovamo kod nas sjenu ustava ali uz ovu trajno zanemarivanje, odnargjivanje i ubijanje narodne svijesti. A i ovo je komisarijat!

Namjesnik u Šibeniku.

Prva „Sloboda“ pak sad „Nar. List“ doniješe vijest od inorovanju mjesnih Srba za namjesnikova pohoda ovdje. „Nar. L.“ opaža, da bi se to injo-

III. „U isto doba širio se je po našim selima kalendar „Vardar“, koji je u veleizdajničkom procesu u Zagrebu igrao najvažniju ulogu. U njemu se pjeva, da će na austrijskim tvrđavama po Boki Kotorskoj zalepršati se srpska zastava. Ja sam jedan primjerak dobio i predao ga poštovogji Velikonji; a on da bude lio mogao je da ih u samim Gjeverskama na stotine zaplijeni.“

Ovako po prilici žali se naš denuncijant, a inače vijećnik i prisjednik općine skradinske, na crnu nezahvalnost i zlu sudbinu svoju. Velimo, po prilici, jer smo po pamćenju pisali, ali za tačan smisao jamčimo. U izražajima pak nastojali smo, koliko je istina dopuštala, da budemo što blaži. Svakako, ako nas memorija nije dobro poluzila, eto zgrade denuncijantu da nas dovede na mjesto, na kojem bi se iz njegove, vlastitom rukom napisate denuncije, moglo da protivno dokaže.

Kakav je Corpus delicti bila naša stara litija, kazali smo u početku. Nadodajemo samo to, da nije darovata ni kupljena u Srbiji. Po crkvenim računima, ako se ne varamo iz godine 1886., pregledanim i odobrenim od č. k. Namjesništva, denuncijant bi samo onda imao pravo, kad bi i Novi Sad potpadao pod Srbiju, gdje je crkva litiju za gotove pare kupila.

Ovako i nikako drugije stoji stvar sa litijom. A sad da vidimo koje i odakle je taj drski srbijanski agent Šušnjarać?

Poznato je, da u Zagrebu postoji posmrtno-pomoćno društvo „Srpsko Bratstvo“. Gosp. Mihail Šušnjarać povjerenik je toga društva. U tom svojstvu on je zbilja u ono kritično doba proputovao Bukovicu, prikupljajući članove za svoje društvo. Je li po noći ili po danu putovao, ne znamo. Znamo da je bio u Obrovcu, Kistanjama, Kninu, Drnišu, Šibeniku, i Skradinu prvo, nego li je k nama u Gjeverske došao. Između članova, koji su njegovim posredstvom pristupili u društvo, vidili smo i takovih, kojima on nikako nije mogao da po noći pristupi. Osim toga poznato je, da u svima ovim mjestima postoji austrijska policija, pa koliko je god karakteristično toliko je i razumljivo, da niko drugi kod gosp. Šušnjaraća nije opazio ono, što je opazio i prijavio naš denuncijant.

O kalendaru „Vardar“ nebi znali da mnogo kažemo, jer smo ga prvi put vidili u rukama nadporučnika Klemenca. A ako u njemu zbilja ima nešto protivaustrijskog, valjda niko pametan, a pošten, neće nama upisati u grijeh, što nekakav državni odvjetnik nije znao da vrši svoju dužnost. Ovdje bi mogli da završimo, kad denuncijant nebi obnašao i čast općinskog prisjednika. Znamo i priznajemo, da on na tu stolicu nije ni zasao radi svojih vrline i sposobnosti. Radi toga nama, kao protivnicima današnje općinske uprave, moglo je samo da bude drago, što je njezinim članom i jedan Vl. Ardalić. Ali kad on tu čast upotrebljava, da ovako sramotnoj i lažnoj denunciji veću važnost dađe, onda ne možemo a da ne zapitamo drugove njegove:

Gospodo, zar Vas nije stid i dalje ostati u društvu sa takovim kolegom?

Srbin.

Klerikalizam u školi.

Upraviti će našoj javnosti i nadležnim školskim organima nekoliko otvorenih riječi, izazvan niskom rabotom nekih „uzgojitelja i prosvjetitelja“ na šibenskoj realci, koji u svom klerikalnom fanatizmu ruše ugled mladog šibenskog zavoda i izazivlju skupa sa svojim crnim pomagačima oko „H. R.“ kojekakve „gadne afere“ valjda s toga da bi se otrešli svoga najsposobnijeg kolege prof. B. koji ne samo da je radi rada i sposobnosti obljubljen kod svojih starih, nego i kod roditelja i kod same učeće djece.

ja sanjam? Je li ovo istina? Tako su strašne te stranice, da sam knjigu na jednom odložio. Izmučili me oni fratrovi zločini, posumnjao sam u obzornost činjenica, ali znajući kako su krvavo kolo zaigrali makarsko primorski fratri, znajući dokle seže fratarska osveta i što znači uhvatiti se u koštac sa predstavnikom crnog reakcionarstva — nastavio sam čitanje. Djalozu poljaka Slovackog o sablaznima u Čenstohovi i stenografski zapisnik rasprave vrhu čenstohovskih zločinaca u rukavicama, manje buni dušu, manje daje povoda gadiluku. Knjiga ova pokazuje sustavnu gadnu rabotu jednog mladog ali inteligentnog fratra, koji svoju inteligenciju zloupotrebljuje i u istom momentu kad

Takovim se sredstvima mogu da služe samo sljedbenici Loyole, Guzmána, Torquemada . . . . . ljudi uzgojeni među mračnim zidovima kurija i seminarija, umno zakržljali individui, koji svu svoju znanost i izobrazbu crpe na vrelu starih kanona, dekretala, brevijara, syllabusa . . . . . crne mrlje kulturnog našeg vijeka, koji bi poput Jozue htjeli kliknuti suncu današnje prosvjete, „sta sol, ne moyearis!“ Misle bijednici, da bi i danas mogli uskrisiti natražno klerikalno carstvo „unae sanctae“ iz srednjeg vijeka, kad je svećenstvo bilo „luminare maius (sunce) ut preasset diei“, a država tek „luminare minus (mjesec), ut preasset nocti“; ne vide li zar da su se uloge svećenstva i države već davno izmijenile, da je crkvi ostavljeno „carstvo onoga svijeta“, a da je znanosti i kulturi po državi garantovan i otvoren širok i slobodan put, koji će civilizacija svegi dalje širiti i krčiti, sažičujući i ono nešto draže i korova, što ga još podržava klerikalizam preko svojih zasukanih kateta i propovjednika.

Furlanskom popiću, koji rekbi hoće da u svom katihetskom radu majmunise poznatog splitskog katihetu D.r. Alfirevića i koji valjda misli da će niskom klerikalnom propagandom na šibenskoj realci uspjati da u zametku uguši u omladini šire nazore i slobodnije vidike, te je tako privesti u klerikalni tabor, iznijeti ću za primjer natražni rad katihete Alfirevića na spltskoj gimnaziji i rezultat toga furtimaskog rada, e da nadležni faktori — koji za ovakovu nesavjesnu agitaciju među djecom još ne znaju, ili neće da znaju — uvide, kako se dolazi takovom propagandom.

U Splitu se je pred jedno šest godina, nastojanjem D.r. Alfirevića, počela voditi silna klerikalna agitacija, osobito na gimnaziji. Djake, sve od najmlagijih, stali su katiheta i njegovi pomagači zagupljivati i fanatizovati propovijedima i prelekcijama. Klerikalne brošure, listovi, osobito glasilo klerikalnog djaštva „Luč“ turalo se u tisuće primjeraka makte među učenike; djecu se zvalo u biskup-ku kuriju i tu ih se organizovalo i uckalo do bezglavosti; jezuitskim baš načinom operisalo se na sveži um i karakter omladine, e da se iz nje izbiju „dobri vjernici“, „nova kršćanska generacija“. Listovi stali su odmah u početku upozorivati nadležne na tu bezglavu i pogubnu agitaciju i — nije pomogla ni osuda cijelog javnog mnijenja i štampe, ni intervenovanje roditelja: Nadležni se nijesu htjeli miješati u „kathetske poslove“ i ako su opažali smutnje i nered po školskim razredima, padanje školske discipline, volje za radom i učenjem kod djaka. U školskom sistemu naše države ispostavila se tom prigodom u potpunom jeku Bahrova „Austriaca“. Išlo je tako neko vrijeme i na splitskoj gimnaziji bez osobitih incidenata; ali od jednom nastala je u krilu samog djaštva (i najmlagijeg) reakcija proti toj klerikalnoj propagandi. Djaci su počeli da demonstruju, da se organizuju, da primaju napredna djačka glasila („Hrv. Djak“) . . . . . Trećoškolci i četvrtuškolci podigli su jednom pri predavanju u kuriji silnu galamu i, uz prosvjedovanje te poklike „Doli Rim!“ itd. poderali u klerikalnoj čitaonici listove, demonstrujući i vičući izašli na ulicu . . . . .

Bilo je dakako konfencijalnih kazna, „consilium abeundi“ itd. ali sve to nije pomoglo: Vatra je već bila zahvatila svu bolju i svjesniju omladinu. Splitski srednjškolski organizovali su se u jaku naprednu organizaciju od kojih 200 djaka. Preko stotinu „Hrv. djaka“, te raznih naprednih brošura primali su djaci i upravo proždrali sadržaj istih. Predavanja su se držala u najnaprednijem stilu svake srijede i subote za više razrede, a svakog utorka za niže srednjškolce, koji su stvarah posebnu sekciju („Mladi djak“) u organizaciji. Predavali smo mi akademici, koji smo jednom takogjer bili učenici natražnog katihete Alfirevića. Iako je

i nekim posebnim užitkom, denuncira učitelja Antičića, izmišlja svake laži, svojom to rukom piše i još potpisuje, zavodi u bludnju biskupa, sadove, državno odvjetništvo, namjesništvo, generalnu prokuru u Beču, pokrajinsko školsko vijeće, jer su na sva ta važna mjesta, na sve te vlasti poput kiše vrvile njegove denuncije najvećeg kalibra, proti učitelju. U tim mnogobrojnim denuncijama jadikuje se licumjerni fratar vlastima kako radi nekih pojava propada ugled njegov kao redovnika, dok ni malo se ne žaca da na očigled cijelog sela i makarskog podržaje najintimnije veze sa jednom raspojasalom ženom, i time biva direktnim uzrokom ruglu koje mu silno oslabljuje ugled.

SE NE VRAĆAJU.-
POŠILJKE NEPLA-
NE PRIMAJU SE. --
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. ---

INAJSTIĆ.

Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, n; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih aživahniji, najuje, duguje svoj

isiti, ako mogi alno čuvstvo, naći alijani bili psihosamo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacijonaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko ustellini objelodalia“ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva ostobđimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kona, nije nikad zaitanja i probleme je razlika između e bave ovim proicijonalista), samo ene stranke konživota cilj samoj vjlva svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s končau vretencu izdupsti rno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča n starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvj rirode momče je po osjećanje forme i ičku inteligenciju. Začića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na-o darovitom pastiru, āne poticao je vige-

besavjesna agitacija klerikala i katihete Alfirevića naišla na najžešći otpor i reakciju u djaštvu i punim pravom možemo reći, da je baš katiheta Alfirević učinio od nas najvatrenije pristaše i agitatore onda tek stvorene napredne stranke u Splitu, kojoj smo baš mi tadašnje srednjoškolsko djaštvo bili desnim krilom u teškim borbama sve do izvojevanja konačne pobjede u Splitu pod vodstvom D.r. Smodlake.

Spomenuti ću još i to, da je današnja organizacija hrv. srp. radikalno-napredne omladine pokrenuta radom i inicijativom baš onih omladinaca, koje su splitski katiheta i njegovi crni pomagači nastojali klerikalnom propagandom „pokrstiti“, da je iz splitskih redova omladine potekla revolucionarna struja „Vala“, kojoj je sada jedan od glavnih ciljeva „oslobogjenje naroda od bluda, pijanstva i religije“, koja klerikalizam smatra „religijskim nasiljem“, koja se naziva srbohrvatskom, koja ustrajnim i sitnim radom pripravlja Jugoslaviju na veliki dan odmazde... Taj omladinski pokret zahvatio je danas preporogjenom silom djačke slojeve svih naših pokrajina i zemalja: i Dalmacije i Banovine, Bosne, Srbije i iste (sada klerikalne) Slovenije.

To je sasna razumljiva pojava. Mladost, kojoj dogme ne idu u glavu i koja ni priznate istine ne usvaja bez kritike, dakako da se mora buniti proti natražnoj klerikalnoj agitaciji, u školama; nesavremena jezuitska obuka po metodi sredovječnoj odbija omladinu od sebe; ona smatra školu teretom, bježi od nje, stvara svoje organizacije, svoja glasila i uzgaja se sama.

Klerikalnom bezglavju imamo dakle zahvaliti to, što je među našom učećom omladinom usljed reakcije nastao žilavi pokret, koji se danomice manifestuje u djačkim organizacijama, istupima, štrajkovima itd. što se naše djaštvo danas rage laća novine i socijalno-političkih problema, nego li školske knjige, koja bi djacima ipak morala biti prva. I ta anomalija u našem socijalnom životu igje sveg rastući, a normalne prilike moći će se uspostaviti samo onda, kad i kod nas — kao kod ostalih kulturnih naroda — škola bude osnovana na modernim principima i kal sistem obuke i pedagogije ne bude u režiji natražnih katiheta.

Mogao bi nadležnim školskim faktorima još dosta toga predočiti, što sam kao prvi predsjednik ondašnje splitske djačke napredne organizacije iz iskustva naučio, e da uvide, da ovakove pojave u djaštvu nijesu neznatne i da pozvani uzgojni faktori ne smiju preko njih nehajem prelaziti. Klerikalnu agitaciju na šibenskoj realci, pa ma od koga ona dolazila, treba dakle u zametku ugušiti, želi li se izbjeći reakciji i svim konsekvencama.

Jer ono što se je dogodilo po svim našim školama dogoditi će se neminovno i na mladom šibenskom zavodu, hvala klerikalnoj propagandi i nastojanju popića Pijana. Djeca su se već stala smijati i demonstrativno kašljucati svom katiheti. Dskora će početi i organizacije, glasila i brošure; reakcija omladine širiti će se sve većom snagom i revolucionarno-radikalno-naprednih neće faliti.

Pa neka bude! Perditio tua ex te Israel!

A. Bego odv. kand.

Nek se polože računi.

Tužba na biskupa.

Ima koja godina, da seljani s Danila pitaju u svoga župnika, da im napokon jedanput položi račun o novcima njihove bratovštine na Danilu. Fratar Mišica na sva ta opetovna pitanja i nukanja još se nije udostojao da položi račun, pak su seljani htjeli stvar predati državnom odvjetniku, ali bješe svjetovani da se obrate prije na biskupa samo da se izbjegne jednoj novoj našoj sramoti.

Šibenski biskup mjesto da ih primi na zapisnik, svjetovaoše ih, da mu podnesu pismenu tužbu, na što da će on stvar urediti.

Mjesto pismene tužbe, za koju bi trebalo da seljani plate advokata, evo pres. g. biskupu ovo štampamo, koje se lašnje štije.

Prije punih pet godina na upravi bratskih dobara na Danilu bili su Andrija Vukšić, Krste Grandaš i Fra Stanko Gjirlić, sada pokojni. Imali su 2000 (dvije tisuće) Kruna gotova novca, koji htjedose uložiti na dobitak, a fra Stanko, dakako, bez znanja i privole drugih uložio ga je u pravaško-popovsku blagajnu ovdje u gradu. Uložna knjižica bila je branjena u kasu.

Po redu došla je iza ove nova uprava bratskih dobara, u kojoj bijahu Mate Mišura, Ivan Kljajić i fratar Mišica. U doba njihove uprave dogoše

— izbori i progjoše, al regbi, nepregjoše sami. Nu nevelimo još ništa.

Po redu došla je treća uprava i to Toma Klisović, Ante Kljajić i fratar Mišica.

Stalo se sad, kad već progjoše izbori, pitati, gdje su bratski novci. Na koncu konca morao je i fratar da nešto kaže i on reče, da u knjižici nema nego 560 Kruna. Na pitanje, gdje je ostalo, nema odgovora. Na pitanje, ko je mogao dignuti novce bez dozvole i pristajanja drugih, nema odgovora. Seljani još primjetise, da to 560 Kr. nije nego tekar dobitak od kamata, što ih se za preko 5 godina nakupilo za glavnicu od 2000 Kruna. Gdje je onda glavnica od 2000 Kruna narodnog dobra, posvećenog potrebama crkve?

Seljanim, kako oni vele, ugje šušak za uho i ovi u novembru prošle godine zahtjevaše račun od svoga župnika. Al računa nikada pa ni danas.

Evo, dakle, u kratko presv. g. biskupe, ovako stvar stoji.

Seljani Danila još kažu, da je prije pet godina bilo u kasi 800 Kruna u gotovu novcu, a u konobi 14 hektolitara vina, koje se prodalo one godine po 28 Kruna i utržilo ukupno Kr. 392, i jedan stolar rakije, za koju se uhvatilo Kr. 80, i žita, za koje se utržilo Kr. 60, — a to sve ukupno iznosi 1332 Kruna.

Seljani Danila još kažu, da se je prije tri godine popravljala bratska kuća i potr.šilo se za to najviše do 1000 Kruna.

Dakle župnik mora imati još 2300 Kruna gotova novca.

Presv. biskupe, eto sve po tanko stanje stvari. Župnik Danila je fratar Mišica.

Drugih podataka, mislimo, da netreba.

Dopis.

Drniš, 8./5. 1912.

(D.r. Grubišić dika „Hrvatske Riječi“).

Razkuražio se! To će biti prvi put da je svoj podpis metnuo na javnoj štampi. Vidi se da kandidira na nešto velika! Poznaje i tri jezika: latinski, njemački i talijanski! Pa nije li kapacitet! A mi drnišani ne čemo da avidimo u njemu zvijezdu našu? Jesmo nehamni! On bi zaslužio mjesto zastupnika, jer ima titula više neg itko, a ne samo prostog vijećnika, — pa i to za kratko!

Vidite, on je ove godine postao osjetljiv, čutljiv dok prvo si mu mogao sve titule iznijet, da nebi neg samo uz peć se stiskao. Mora da sad drži do sebe, jer je sad vijećnik i starosta sokola, a opet „pravaš“ je.

Do lani „H. R.“ prišivala mu je svega, a on je mućao. Svak se čudio tomu, a nitko se nije mogao dosjetit ni protumačit taj muk, a sad znamo; vidite zašto: jer je D.r. Jere „pravaš“, a „H. R.“ pravaški je organ, pa gdje bi on da se ustane proti navodim svoga lista! „H. R.“ samo istinu zbori, kako to on danas kaže. — D.r. Jere mućao je — mi mu ne zamjeramo, jer je imao svojih razloga da mući — i onda kad ga je „H. R.“ za njegov pravaški rad, nazvala D.r. Granda, kad mu je predbacila: da mu je „koža tvrdja nego u . . . . .“ „oči pomućene“, „noge nesigurne“. Mućao je, kad mu je spomenula onu krasnu priču „o varičaku“ u kojoj priča se o papi našeg zslužnog Jere da ga je — neznamo je li istina — tako priča se — vezana preko Kotara sa varičakom na plećim prošetalo. Što bi on na ove sitnije osvrća se, pa opet na njegov list, koji će ga sutra branit, naš Jere ima razloga. Mi mu ne kažemo ništa, ovo mu kažu, kako ono govore: „naši pravaši“. Pa zašto i nebi kad je Jere dika od pravaša!

Ne sjećamo se kako je svršilo ono o D.r. Fiju, nu „uzdanica naša“ sjećat će se o nekoj krivoj oporuci Ponjević, od koje, svijet baja, da je dika pravaša, pod istragom bio, al brže bolje, po savjetu, da je, da je . . . . . darežljiva srca bio! Bog im platio krijeposti! Velika je zasluga njegova, da u našoj krajini ne vlada više „kriva kletva“ ni „krive oporuke“.

Bog nas s njime nagradio! Pa nećeš da ga fratri sada vole! A za vjeru! Ah, da znate ljudi moji: on je kadar za svetu vjeru krv svoju proliti . . . pa zato . . . daleko se drži od „svete vode!“

Iz velikog rodoljubstva — pravaš je! — on je gledao da zaplijeni zastavu sokola; a „naši pravaši“ obdarili su ga čašću staroste. Zasluga je zasluga!

A da nije njegova karaktera zar bi mi znali što će reći; reći pa poreći! zar bi mi znali kako se riješavaju častne afere; zar bi mi znali, kako se daje glas nepovjerenja? Sve, sve nas je naučio, naš, dragi Jere, pa nećeš da mu spomenik dignemo?! Ah Skelinu rad čega budžanu sruši!

Tko bi izbrojio sve zasluge našeg Jere, htjela bi se brošura; zna on izvalit al teško dokazat. Nebi on rekao jednu za drugu, za bijelu dlaku svoje brade. Svak se ponosi svojim perjem, pa i on svojim, a s njime „naši pravaši“, neka mu ga, nek se diče dok je laži!

Bilješke.

„Novo napredno Kolo“ iz Makarske poslalo je D.ru Cingriji ovaj telegram: Dalmatin-kom klubu a naoseb Vama, dični zastupniče, kao delegatu izrazujemo podpuno odobravanje na zajedničkom prosvjedu protiv tiranije, te proti brutalnom i nezakonitom djelu najbrutalnijeg kažnjivog nasilja i atentata na hrvatsko-srpsku narodnost na ustav i kulturu.

„La Controcorrente“. U našem jeziku bilo bi protustruja. Tako se zove vrlo bogata kuća i društvo u talijanskom gradu Bologni.

Cilj te kuće jest jedino taj, da širi među narod antiklerikalnu propagandu.

Primio sam ovih dana katalog pomenute kuće, na čelu kojeg i program iste. Pročitavši ga uvidio sam da ima sasna zgodnih brošurica koje bi zaslužile da se prevedu u naš jezik i to bi dobro došlo za suzbijanje crne internacionale u našim krajevima. Cijene su sasna umjerene, od 2 pare do 4 krune.

Ovo sam našao shodnim da iznesem i preporučim dotičnu biblioteku naprednim elementima u Dalmaciji.

Adresa jest „La Controcorrente“ Bologna Cossella Postale 90.

V. Pekić ml.

Magjarska zemaljska i industrijalna izložba, koja se je otvorila na 16. prošlog mjeseca u Beogradu potpuno je neuspjela radi bojkota kog su proizveli Srbi obzirom na obustavu ustava u Hrvatskoj. Do sada je posjetilo izložbu 175 osoba, većinom stranaca.

Za Hrvatsku. Splitsko općinsko vijeće u ime svoje i kao zakoniti tumač osjećaja pučanstva dalo je izjava svom najdubljem ogorčenju radi toga što je u Hrvatskoj uvedena diktatura u opreci sa svim zakonima i onako premršavog ustava; izjavljuje svoju potpunu narodnu solidarnost sa pogaženom braćom preko Velebita; smatra da su svi hrvatski i srpski narodni predstavnici i u ovoj poli monarhije dužni, da upotrebe sva moguća parlamentarna sredstva e da pred svijetom dobično odbiju nepravdu i poniženje Hrvatskoj nanešene i da nastoje svugdje i neprekidno upotrebljavati najenergičnija parlamentarna sredstva sve dotle dok Hrvatskoj ne bude dana zadovoljština od-tranjenjem komesarijata i uspostavom normalnog ustavnog stanja, te napokon izriče oduševljeno priznanje hrvatskim zastupnicima članovima dalmatinskog kluba u Beču, koji su dosada svaku pokušali da taj cilj postignu te ih potiče da dalje ustraju na tom putu.

Općinsko vijeće naglasuje, kako je usporedo sa postavljenjem diktature u Hrvatskoj učestalo i u Dalmaciji plijenjenje političkih novina i ograničavanje prava sastajanja i slobodnog izražavanja mišljenja pa s toga prosvjeduje proti takovim krnjenju ustavnih građanskih slobodina.

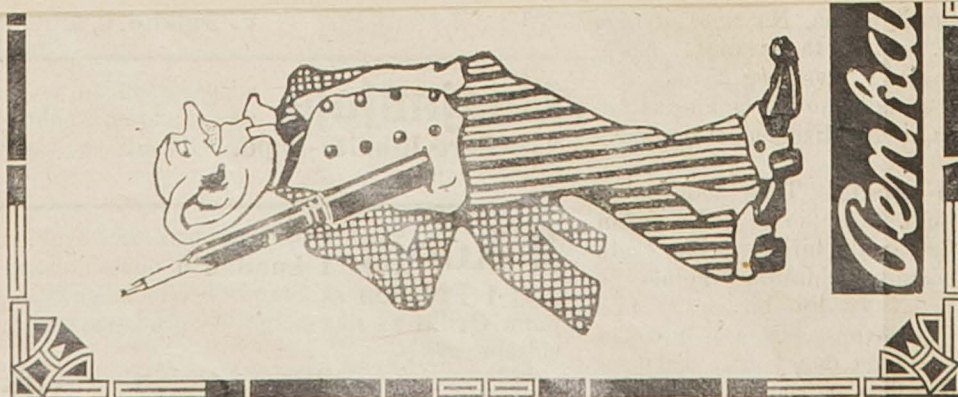
Općinsko upraviteljstvo brzojavno je priopćilo ove patrioitične zaključke predsjedni-tvu carovinskog vijeća.

A Šibenik? Šibenik se ne miče! Ne da Šusteršić.

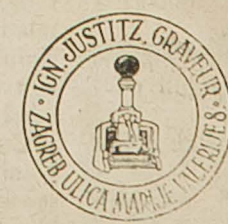
Javljavu nam iz Drniša, da je raspust općine već gotova stvar. Načelnik Grubišić, kažu, da je uslijed toga išao u Beč sa D.rom Buićom da protestira, drugi pak vele, da je u Beč išao radi toga što ga je jednom u kukuruzu ugrizao bijesan pas. Komu vjerovati?

Pravaši su bijesni — a sve radi moje nespobnosti pa su otišli toliko daleko, da su podmicalivali i sa 2000 kruna jednog našeg vijećnika a drugog u Kričkama sa 700 kruna, da u vijeću glasuju s njima, ali zalud im trud i jalova muka. Trifolij, o komu smo u prošlom broju pričali, posve uzbijesnio, ali čemo iz njeg došasti put po-

VELIKA ZLATARIJA		
GJURO PLANČIĆ		
VIS	STARIGRAD	VELALUKA
BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA		
21—52 - - ŠIBENIK. - - -		

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 23

Petrić Ljubomir - Split

vući jedan listić, na kome je slatko ime našeg B., pa da ga malo protresemo, jer grehota onakav ekzemplar ne sačuvati potomstvu. Sve u svoje doba, a dopisniku poručujemo, da se strpi i da bude malo kraći.

Vijesti iz grada i okolice.

Novi Nastić. Premda za današnji naš uvodnik g. dopisnik uzimlje na sebe odgovornost pred zakonom, ipak mu dajemo toliku važnost, da ga vadimo iz rubrike dopisa i mećemo na čelo lista. G. dopisnik, uzimljući na sebe odgovornost, htio je samo to reći, da će nama biti teško vjerovati, da se i kod nas u Dalmaciji može naći ljudi sličnih protuhi Nastiću. Ali nas danas neiznenadjuje ništa; vremena su taka, da se možemo svemu nadati i ničemu nečuditi. Ljudi, koji bi se imali brojiti u inteligenciji hrvatsku i srpsku, podavaju o sebi veoma loše dokaze, nepobudjuju povjerenja u narodu i nemogu da služe uzorom manje izobraženoj svojoj braći. Tih društvenih otpadaka ima mnogo i kod Srba i kod Hrvata, kite se titulima, ponose višom naobrazbom, ali im je otrovano srce i duša. Da takovi prokleti elementi nepreotnu maha, dužnost je svih nas boljih da skupimo sve sile, sve snage sa strane srpske i hrvatske, da im odolimo svojim čistim karakterom, da ih uništimo svojim složnim radom i svijesnim odgajanjem podmlatka. Tu nam budućnost.

Polijevanje grada. Čitamo u „Oglasu dražbe“ općinskog upraviteljstva, da će se polijevanje vršiti na državnoj cesti od pazara do bolnice, na obali od Vrulja do manastira sv. Dominika, na glavnoj ulici od Poljane do trga Bazilike, te na poljani. Opažamo, da bi se moralo naznačiti od pazara do vrata bolnice i još dodati put od poljane što vodi uz perivoj na obalu i put od poljane do kuće Divnićeve uz šinatorje.

To preporučamo da se uzme sve u jednu pogodbu.

Osim toga, da se metne u pogodbu jasno, da se polijeva ne dva ili tri puta, već da se polijeva vas dan, kad god treba i da se polijeva lijepo nek se vidi da je poliveno, a ne kao dosle na let i na trk pa je polovica polivena a polovica prašna ko i prije polivanja.

„Magna-mosche“ je čudan izraz, kojim naši željezničari nazivlju jednoga, kad ga misle najteže uvrijediti. Kad n. pr. konduker na našoj krnjeljezničari pregledava putne karte, čuti čete ga češće, gdje ljutito mrmlije u sebi „magna mosche!“ uz još koji epiteton ornans, ili psovku. Do njega čete obično viditi željezničkog kontrolora, kako bulji i zuri (seljak naš kaže, da *špija!*) u putne karte, valjda da ne bi konduker koju ukrao. Čudan dojam čini na putnika ona žučljiva pojava kontrolora pravog tipa „Amschimmel“ iz „Austriaca“. Putnik bi skoro želio da u vagonu nema ni ono malo kukavnog petrolejskog svijetla samo da ne vidi onu šuplju figuru kontrolora, koji se baš streberski, radi šarže — a bez ikakvog razloga — povlači za kondukerom i lovi — „špija!“ Čujemo da je nekidan otišao pješice na Klis, te se iznenada uvalio u vlak, e da stogod ulovi i prijavi, e da kukavnim željezničarima uzmogne prišiti koji „Mangel“, a bit će da mu to t. zv. „vršenje službe“ i komisije masno rentiraju. Na njegovu prijavu po kojoj je — kažu — dojavio predpostavljenim, da se na našoj željezničari krade itd., došla je komisija iz Beča, pregledala (dobila masne kompetence!) i — nije našla ništa. Znamo da g. kontrolor, dotepenac, koji se je bez kvalifikacija potrebitih dokopao onog mjesta, preskočivši mnoge i sposobnije drugove — hoće da i dalje pravi karijeru, ali lačati se onako gadnih i smiješnih sredstava, radi kojih gubi respekt i pred personalom željezničkim i pred svakim uzgojenim čovjekom sramota je za nj i za one, koji su nam ga poslali.

Voda. Radi izvedenja nekih popravaka na vodovodnoj pruzi, morat će se za tri dana t. j. u ponedjeljak, utorak i sriedu 13. 14. i 15. t. mj. od 10 sati u jutro do 3 sata po podne zatvoriti voda.

O tomu obznanjuje se građanstvo svrhom, da se u pomenute dane obskrbi potrebitom vodom na vrijeme prije zatvora pruge.

Sva je prilika, da će usljed tih radnja kroz te dane voda biti ponešto mutna, ali će biti isto zdrava i pitka.

Kulturnost „H. Rieči“. Neki dan smo donijeli, kolika je upućenost ovog lista u svjetsku literaturu, kad je od Vrchlickoga učmila dvije osobe, a danas

donosimo, kolika je njegova upućenost u geografiju. Taj važni list, čiji su nadahnutelji promijenili do sada 10 stranaka, donosi telegram „da talijansko ratno brodovlje krstari pred Dedaagačem, u blizini Drinopolja“. — Ako nevjerujete, molimo Vas, čitajte br. 653 „H. R.“ — To je isto, kao da bi ko napisao, da je talijansko brodovlje došlo pod Trst u blizinu Gradca, ili pod Rijeku u blizinu Zagreba, ili da je došlo čije brodovlje pod Šibenik u blizinu Sarajeva. Al da, kad oni mogoše jednim skokom con armi e bagagli skočiti iz Starčevićanstva u tor Sušteršičev i kršćanskih socijala bečkih, onda takim akrobatima nije dalek ni razmak između Dede Agača i Drinopolja.

Općinski reptil, koji se hrani iz velike blagajne i skratica popskih, ustaje na obranu bezobzirnog popa Pijana, nazivajući našu vijest o njegovoj predici izmišljotinom. Uvjeravamo list šibenske kurije, da naša vijest nije izmišljena i da smo u stanju navesti riječ po riječ svu nedostojnu prediku popa Pijana i utvrditi ju svjedocima i da je megu učenicima nastalo vrplojenje i podsmijavanje.

Nedostojna je izmišletina „H. Rieči“ ono što govori o jednom profesoru, kojega brani od onakih špijunskih denuncija netreba, kao kad u nje nevjeruje ni sam klevetnik. Upravitelj pak realke moraće učiniti svoju dužnost i povesti u stvari strogu istragu, jer za svako opetovanje čega ovakova odgovorače sam.

Ospice. Čitamo po novinama, da se u Mlecima i u Trstu širi pošast ospica. Tamo su učinjene sve mjere protiv širenja te kužne bolesti.

A što čine zdravstvene vlasti u Šibeniku, što li Dr Drinković? Nama je došla bila tužba još skoro protiv njega, ali smo je tada izostavili radi žalosti u obitelji. Ali sada, kad nema razloga da se ne kaže, kad znamo i pamtimo ljuti bič ove kužne bolesti, osamdesetih godina pohodio Šibenik uprav s nemara ondašnjih zdravstvenih vlasti i kad čujemo vijesti o širenju te strašne bolesti po mjestima, koja su s nama u svaki danjem dodiru, moramo toj tužbi udovoljiti. Gosp. opć. liječnik, kažu, da nije poduzeo navrtanje ospica ima preko tri godine. Bio je kažu, pozvan opetovano od c. k. poglavarsva, ali uzalud, on se nije ni mako. Upozorujemo na to općinu i ostale nadležne vlasti, da se Šibeniku ne dogodi opet slučaj kao godine 1887.

Nova nakaza, nastala iz nehaja i pokvarenog ukusa, kviri i onaj jedini komad lijepa prostora na obali ispred Bontempove i Mirkovićeve kuće. Ona se drvena ograda ne smije trpiti na onakom mjestu, jer i ako je u interesu njezinog vlasnika ona je proti interesima grada i građanstva. Najprije je prava rugoba a onda će postati sijelo svake nepristojnosti i nečistoće. Vlastnik, koji ima pravo na svoje zemljište, mogao je horizontalni plan zabilježiti kamenim pragovima razi zemlje, ali općina trebala je da posredovanjem osujeti onu grdobu, koja se sada iz dasaka koči. Mi znamo, da su vlasnici obližnjih zgrada spravnji žrtvovati se da usučuvaju onaj prostor, a poznato nam je takogjer da se g. Nicoletti-u, nije još nitko obratio nikakvom ponudom otkupa. Općina je jedina pozvana da bdije nad estetskim razvitkom grada, s toga nek se makne a odziva će sigurno naći kod vlasnika.

Gradski vrt. U gornjem dijelu perivoja trava je izrasla kao u kakvom divljem seoskom gaju, dok se u donjem dijelu crni gola zemlja. Preporučamo, da se cijeli vrt zasije travom i da se istu na kratko kosi. Zelena sočna površina trave ugodna je oku i sluzi kao najljepši ures. Trebalo bi da kadkada zaviri u perivoj i po koji redar, jer nam je rečeno, da se djeca penju po stablima i kidaju cvijeće.

Drvena obala napravila se je po sto i prvi put. Novac se baca u krpanju i zakrpljivanju ali se na izgradnju nove obale ni ne misli. Divni sistem ekonomije!

„Crveni barjak“. List socijalnih demokrata izlaziće odsle ovdje u pučkoj tiskari. Prvi broj će izaći u prvi utorak. Dosle je izlazio u Zagrebu, pa u Dubrovniku; željno mu ovdje bolju sreću uprkos svim mogućim zaprekam.

Kazalište. U srijedu i četvrtak davalo je izvrstno dramatsko društvo, pod ravnanjem umjetnika Fumagalli. Sem Benelli-eva „Rosmunda“ i „Mantelaccio“. Izvedba ovih dvaju umjetničkih remek djela bila je živahna i potpuna; odijela i scenerije bogate. Rosmunda je snažnom dramatskom sadržinom i sjajnom formom duboko djelovala; ali se je Mantelaccio više svigavo radi fine, cizelirane poezije, svoje liričke nježnosti i toplog ganuća. Povlagijavanje je bilo iskreno i oduševljeno; samo

se je neugodno doimala hladna praznina kazališta. Ovom prilikom bacamo opet krivnju na upravu kazališta, koja omalovažujući gradsku štampu, sama je kriva neuspjehu i ponajboljih družina. Novinstvo svugdje budi interes i zanimanje za kazalištem, te je najboljim po-rednikom izmegju publike i kazališta.

Kapetan Niko Duboković umro. Jutros primismo brzojavno tužnu vijest, da je odlični, dobri, svugdje poznati i svakom mili kapetan Niko preminuo. Još jučer nam prijatelji kazaha, da je dobri ovaj starac opasno bolestan, a malo kašnje do-bismo iz Jelse pismo, da stoji bolje, dok nam napokon telegram nedonese crnu vijest smrti.

Nemožemo da u zadnji čas kažemo što bi htjeli o ovom čestitom čovjeku kao rodoljubu i karakteru, kojih sve to više nestaje, a toliko ih baš sad narod i otačbina treba. Njime svakako nestaje jednog od onih rijetkih karaktera i radiša, koji u svoje ruke neuzeše stvari a da ju časno i uspješno nedovršše.

Koliko njegova dična porodica gubi njegovom smrću netreba kazivati; hrvatska stranka, čijim je predsjednikom bio, gubi onoga, koji joj je, uza sve svoje odmakle godine, dao osobiti pečat svježosti i čar privlačivosti, čime se ista iz gotova rasula digla kao pomladjena i obnovljena.

Mi, premda druge stranke, volismo ga i štovasmo osobito, a kao Šibenčani spojeni smo s njim u pomenom jedne teške i po nas časne izborne borbe protiv političkog nemorala, što nam otrovao grad i pokrajinu.

Nad dobrim, dragim pokojnikom lijemo iskrenu suzu, a najljepša čustva saučesča posvećujemo njegovoj uciviljenoj porodici, koja ima i za kim da cvijeli.

Kapetane Niko, vječni ti mir!

Potukli se kanonici. Kažu nam, da se u crkvi sv. Jakova nekidan porječkaše Don Grgo T. i jedan drugi kanonik, a prije 2—3 dana dodjose i do ruku sve *al majorem dei gloriam*. Kao dva španjolska kokota jedan drugom nemilice perje čupaše a sveci sa oltara gledaše i ne makoše se da ih razbrane, uživajući u tom rijetkom prizoru. Drugi put potanje, međutim, regbi, da je Don Grgo bio krizman pošteno i ljucki.

Javna zahvala.

Prigodom smrti našeg neprežaljjenog strica **Mons. Ante Martinovića** Prepošta Stolne Bazilike itd.

primili smo sa raznih strana izljeve dubokog saučesča. O obita harnost nas veže prama presv. i prep. pragospodinu biskupu Luki Papp-fava, koji je osobno sprovedu prisustvovao i svečane zadušnice odpjeao. Hvala preč. Kaptolu i čitavom svećenstvu, redovnom i mirskom, predstavnicima raznih civilnih vlasti i zavoda, građanskih društava, č. milosrdnicama i trećoredkama i uobće svima, koji bud na koji način htjedose ublažiti našu tešku bol.

Ante, Vjekoslav, Kata ud. Unić, Josip, sinovčad.

IZJAVA.

U broju 648 „Hrvatske Riječi“ dneva 24./4. t. g. izišao je dopis anonimnog pisca iz Sinja „Sinjski očajnici“, u kojem se na najnedostojniji način napada „Hrvatski Sokol u Sinju“

Na podle klevete i laži bezimenog pisca ne smatramo vrijednim da se osvrnemo dok se isti svojim potpisom ne javi.

Nijesmo ipak mogli, da mukom preko toga pregjemo, da nebi sveta sokolska ideja, za koju se i Hrv. Sokol u Sinju svijesno bori štogod pretrpjela, usljed toga, što bi moralno blato bezimenog dopisnika moglo zavarati širu javnost zbog nepoznavanja snjskih prilika. — Uprava Hrvatskog Sokola u Sinju. — Starešina **D. r. S. Bulat** — Zamjenik starešine **Petar Tripalo** odv. kand.

Prodaje se 2 mlada konja od 6 godina za potanje obavjesti obratiti se

V. Makali u Šibeniku

Unajmljuje se peč i dućan u Varošu na zgodnom položaju u kući **Pere Iljadica-Rapo**. Obratiti se vlasniku.

2 konja vrlo sposobna za svaki rad; 1 Landau u dosta dobrom stanju; 1 Phäeton skoro nov i vrlo elegantan; potpunu Ormu za dva konja — prodajem uz najpovoljnije uvjete.

MIRKO KULIŠIĆ — Vrlika.

Oni, koji mogu da skinu komisarijat, ako u nama vide ovu trajnu resignaciju, ovaj nemar, morati će da promisle i reknu, da svaki narod ima onu vladu, koju i zaslužuje. U Banovini će ostaviti i nadalje komisarijat, a ovamo kod nas sjenu ustava ali uz ovu trajno zanemarivanje, odnarođivanje i ubijanje narodne svijesti. A i ovo je komisarijat!

Namjesnik u Šibeniku.

Prva „Sloboda“ pak sad „Nar. List“ donijese vijest od injorovanju mjesnih Srba za namjesnikova pohoda ovdje. „Nar. L.“ opaža, da bi se to injo-

ja sanjam? Je li ovo istina? Tako su strašne te stranice, da sam knjigu na jednom odložio. Izmučili me oni fratrovi zločini, posumnjao sam u obstojnost činjenica, ali znajući kako su krvavo kolo zaigrali makarsko primorski fratri, znajući dokle seže fratarska osveta i što znači uhvatiti se u koštac sa predstavnikom crnog reakcionarstva — nastavio sam čitanje. Djalozij poljaka Slovačkog o sablaznima u Čenstohovi i stenografski zapisnik rasprave vrhu čenstohovskih zločinaca u rukavicama, manje buni dužu, manje daje povoda gadiluku. Knjiga ova pokazuje sustavnu gadnu rabotu jednog mladog ali inteligentnog bratra, koji svoju inteligenciju zloupotrebljuje i u istom momentu kad

i nekim posebnim užitkom, denuncira učitelja Antičića, izmišlja svake laži, svojom to rukom piše i još potpisuje, zavodi u bludnju biskupa, sadove, državno odvjetništvo, namjesništvo, generalnu prokuru u Beču, pokrajinsko školsko vijeće, jer su na sva ta važna mjesta, na sve te vlasti poput kiše vrvile njegove denuncije najvećeg kalibra, proti učitelju. U tim mnogobrojnim denuncijama jadikuje se licumjerni fratar vlastima kako radi nekih pojava propada ugled njegov kao redovnika, dok ni malo se ne žaca da na očigled cijelog sela i makarskog podržaje najintimnije veze sa jednom raspojasalom ženom, i time biva direktnim uzrokom ruglu koje mu silno oslabljuje ugled.

SE NE VRAĆAJU. -
POŠILJKE NEPLA-
NE PRIMAJU SE. - -
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, un; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajžvahniji, najuje, duguje svoj

risiti, ako mogi alno čuvstvo, naći alijani bili psihomamo prema svom nego najvećma evo to je baza a.

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim rcima. Sada, a da e pred nekoliko ustellini objelodalia " nekoliko člarugi irendetizam", upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad zaitanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim proicijonalista), samo ene stranke konživota cilj samoj vlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s konča-u vretencu izdupsti rno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuća a stareu: žuljala je ar onda načini šljaka buvene; u toj prvog rirode momče je po) osjećanje forme i ičku inteligenciju. Začića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na-o darovitom pastiru, iue poticao je vigje-

O G L A S

Gradjevno Poduzeće

Petar Blasoffi & Frano Škofon
Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst gradjevnih radnja i popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka (Sparherda) i peći za sobe.

Poduzimlje čvrste radnje u cement beton (Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa posebnom kancelarijom za nacрте i trebov-nike u kući Pasini put Suda. 9

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u tiskarsku struku zasjecajuće radnje, Cijene umjerene.

MARKO MARKOVINA

SPLIT —
TELEFON 93.

Skladište i zastupstvo
Peći i šparherda,
Eternita,
Cijevi, dimnjaka i pločica keramike □
Stakala, prostih i ornamentalnih □
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda porculane i t. d. 27

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIE-
BANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. -----

PAPIRNICA
JURAJ GRIMANI
ŠIBENIK

Pribor za pisaće strojeve svijuh sistema.
-- Razglednica i svih ostalih kancelarijskih predmeta. Svi školski risači i pisaci predmeti.

Gritzner Šivači Strojevi
Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku industrijalnu radnju najbolji.

Gritzner Koturače
odlikuju se već od godina čvrstoćom i kvalitetom materijala.

Svakovrsne Igračke i Bijouterije.
52—23

Automatična olovka i pera

Penkala

PIO TERZANOVIĆ
Šibenik

Velika zaliha za ljetnu sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene

22—52

NE BOJI SE UTAKMICE.

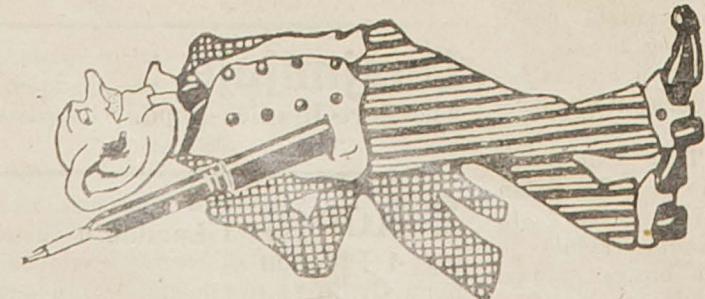
80 valjanih MORNARA i 180 pouzdanih GREJAČA i MAKINISTA

prima se odmah u službu za prekomorsko putovanje vrlo dobrom plaćom

Imena i adrese moli se poslati

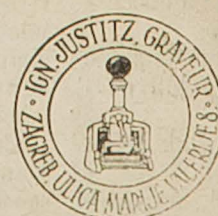
UPRAVI OVOG LISTA

Odluka i obavjesti slijede odmah

Penkala

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 23

Petrić Ljubomir - Split